

Ind. lib. 1. cap. 10. pag. 32. Anton Herrera in histor. gener. Ind. Oecid. decad. 1. lib. 1. cap. 1. & seq. & in descriptione in dicit. cap. 1. pag. 1. Simon Majol. in dicit. Canticul. 1. tom. colloq. 23. pag. 540. & seq. & colloq. 18. pag. 404. & seq. & pag. 422. ubi alium actus magneticae inventorem agnoscit, & plura de magnetis proprietatibus tradit, quod & praestat Plin. lib. 36. c. 16. Lucret. lib. 6. de nat. rerum. D. August. lib. 21. de Civit. Dei, cap. 4. & 6. ubi Ludovic. Vives in notis: Gorop. Becan. lib. 3. Hispanic. Pined. d. lib. 4. cap. 15. §. 4. ex pag. 206. & cap. 18. pag. 222. ubi etiam explicat, cur ita appelletur, & unde trahatur: Theatr. vitæ humanæ vol. 5. lib. 2. pag. 1226.

81 Et causam, & cur magnes Septentrionem semper requirat, adducere conatur Fr. Joan. à Ponte in convenient. utr. Monarch. lib. 2. c. 23. p. 249. & novum, & notandum magnetis experimentum: 82 Herr. in d. descriptione, pag. 2. Nimirum & magnetem ferro majorem attrahendi vim communicare, quam ipsa habeat; etenim si magneti ferrum jungatur, longè majus pondus alterius ferri elevari, quam si per se sola ad id peragendum accomodaretur. Et quod etiam in terrestribus & itineribus multi magnetem torantur, & quod montes magnetici trahant ad se navigia circa eos transeuntia, quibus ferrum vehitur, recolat Majol. ubi supra: & Aloys. Cadamust. in sua navigatione 55. ubi refert, non longè à mari Arabico ad insulas Calechut esse magnam magnetis copiam, adeo ut multa ibi fiant naves absque ferro, quod vim magnetis paveant. Idem tradit Ludovic. Viv. ubi supra.

CAPUT XII.

In quo late auctores, & argumenta contraria sententia referuntur, & refelluntur: & nullis ante Hispanos hunc Novum Orbem cognitum fuisse magis ostenditur.

SUMMARIUM.

- Opinionem aliquam probare non sufficit, nisi contrariis satisfiat.
- Auctores plurimi recenserunt, qui Novum Orbem veteribus cognitum dicunt.
- Justus Lipsius quid senserit de notitia Novi Orbis. Basilii Pontius Legionensis Augustinianus laudatur, ibid.
- Novum nihil est hodie, quod antea non præcesserit, & num. 10.
- Novus Orbis aliquando antiquis cognitus, & postea ignoratus, ac denud à Columbo repertus.
- Novus multa videtur, quae jam olim in usu fuerunt.
- Arietis machinam invenit Carthago, & postea ejus oblitia stupuit contra se per Romanos adnotam.
- Pontei & Thuanii carmina de notis antiquis.
- Rex omnes suas mutationes habens, & quae cedere, resurgunt, secundum Horatium.
- Novum nihil sub Sole, Proverbium, qualiter accipitur.
- Homines non omnia simul Jupiter docuit.
- Errato, una inter Musas, à novis inventis nomen accepit.
- Thales Milesii apophthegma.
- Tempus est rerum omnium inventor, & magister.
- Inveniendis inventa non obstant secundum Baldum.
- Inventa de novo plurima, & utilissima omnibus seculis leguntur, & aliqua eorum exempla.

- Anipodum & Novi Orbis inventio instar omnium inventorum valet.
- Munera maxima, & clarissima natura fortuito saepe reperta sunt, & aliqua exempla.
- Fortuito quae apud nos fieri videntur, Dei consilio reguntur.
- Magnes lapis fortuito repertus.
- Lyra, sive Cythara inventio qualiter caperit.
- Purpura inventio cum Casiodoro.
- Nili origo, & incrementum his ultimis temporibus à Lusitanis detecta.
- Nili originis cognitio veteribus frustra tentata, & impossibilis reputata.
- Navigaciones per altum antiquitus in usu fuisse quidam tradunt, & eorum exempla, & num. sequentibus.
- Mare universum non solum navigabile, sed de factis etiam antiquitus navigatum.
- Hannonis navigatio similis fuisse dicitur tertio Columbi.
- Carthaginenses olim per Atlanticum navigasse dicuntur.
- Euthymenes Massiliensis olim Atlanticum navigavit.
- Navigatio quem progressum olim habuerit, cum Claudio.
- Magnetis usum sunt qui veteribus tribuant, & numer. 42.
- Plauti veriorum aliqui acum Magneticam fuisse putant, & num. 40.
- Navigandi peritia veterum cum nostra comparari nequit.
- Navigaciones per altum rare olim, & portenti loco habita.
- Hannonis navigaciones parum fidei habuerunt, & Proverbum de eis.
- Navigaciones tantum literales priscos exercuisse, qui affirmant, & num. 37. 38. & 40.
- Navigacionem sine remis veteres nunquam exercebant.
- Astrolabii inventum, & utilitas.
- Magnetice acus usum veteribus omnino ignoratum fuisse probatur.
- Magnetice pyxidi Novi Orbis detectio debetur.
- Trapobanenses qua industria in navigando uterentur.
- Magnetice acus nullum extat nomen apud antiquos.
- Versorium capere apud Plautum significat dar. o. tom. 1. vuela.
- Atlanticum Platonis quidam Novum Orbem esse putant, sed rejiciuntur, num. 52.
- Aristotelis locus de insulis à Carthaginensibus detectis à multis accipitur pro Novo Orbe, qui rejiciuntur, num. 53.
- Americanos à Carthaginensibus procedere aliqui putant, & quare?
- Æliani optimus locus exponitur, ubi Novum Orbem debingere videtur, sed rejicitur, num. 56.
- Novi Orbis incolae eosdem esse ac Hyperboreos tradit Goropius, sed rejicitur, num. 60.
- Non esse Novum Orbem Platonis Atlanticum.
- Locus Aristotelis non loquitur de Novo Orbe.
- Aristotelis, sive Theophrasti liber de mirabilibus auditionibus fabulosus est.
- Eucliani fabula de quadam navigatione à se in novas regiones facta refertur, & ridetur.
- Sileni narrationem de Novo Orbe à Theopompo relatam, ut meram, & nugatoriam fabulam accepit Ælianus & Tertul.
- Theopompus quis fuerit.
- Goropius Becanus auctoria, & levitatis notatur.
- Hyperborei & Riphei montes ubi sint, & unde dicantur, & num. 62.
- Ripheos & Hyperboreos montes inclementi mira felicitas & salubritas.
- Pro Pirinensis Riphei sumuntur.
- Novi Orbis scientiam videntur habuisse, qui & Anipodum; & respondetur, num. 70.
- Novum Orbem agnoscere videtur Lucian. Plutarch. & Avitus: & eis respondetur, num. 71. & 72.
- Dici Clementis Romani verba de mundis, qui sunt trans Oceanum, multi pro Novo Orbe accipiunt, &

- & respondetur, num. 74.
- D. Clementis epistola ad Corinthios auctoritas.
  - Seneca Philosophus scripsit tragædiam Medæ, & in ea vaticinari videtur de Novi Orbis detectione, & num. 76.
  - Columbum, Seneca auctoritate inter alia ductum, ad Novum Orbem quaerendum, multi opinantur.
  - Hispanis admi non potest vera gloria prima detectionis Novi Orbis.
  - Antipodes esse licet aliqui ex antiquis agnoverint, ignorabant tamen regiones eorum, & alterius generis mortalium esse putabant.
  - Plutarchi & Luciani narrationes, quibus videntur Orbem Novum denotare fabulosa sunt.
  - Avitus declamator Novum Orbem non agnovit, sed potius aperte negavit.
  - Aviti elegantissima verba, quibus Alexandrum hortatur, ne novas terras ultra Oceanum quaerat.
  - D. Clemens Romanus sub mundis trans Oceanum Antipodes significavit voluit secundum Origenem.
  - Mundos plures esse, qui affirmant, graviter errant.
  - Seneca quo sentit, & modo Novos Orbes detegendos esse prædixit.
  - Divinatio viris prudentibus familiaris que sit.
  - Seneca non secus ac veteri sui temporis Philosophi Oceanum finem Orbis esse putabat.
  - Pædonis carmina elegantissima apud Senecam, Oceanum mundi finem esse tradunt.
  - Poete, & alii Auctores multa temere vaticinantur, que postea impleta videmus.
  - Seneca locus alter, qui prænuñtias videtur detectionem hujus Novi Orbis.
  - Gentium plura examina repente ex regionibus Aquilonaribus exierunt, & bellis Orbem turbantur.
  - Virgili vaticinium, quod trahi potest ad detectionem Novi Orbis.
  - Argonautarum fabulam qui traclaverint.
  - Aurei velleis Ordinis Equestris origo.
  - Ducatus Burgundiae veri successores sunt nostri Reges Catholici.
  - Virgili locus Æneid. 6. exponitur contra Justum Lipsium.
  - Æthiopia Maurorum cur à Virgilio & Luciano dicatur jacere extra sidera.
  - Seneca in Medæa non loquitur de regionibus Occidentalibus, quales sunt Novi Orbis, sed de Septentrionalibus.
  - Thule insula ubi? & plura de ea, remissivè.
  - Novæ terræ, & insulae reperta sunt in Oceano Septentrionali.
  - Hunni, & Gothi in alio veluti Orbe ignoto habitare olim dicebantur.
  - Mare Septentrionale navigare, non ita mirum ac Oceanum Occidentale.
  - Mare ultra Groenlandiam unius diei cur suffertur innavigabile.
  - Navigaciones mirande Batavorum per mare Glaciale, remissivè.
  - Lucius Marineus Siculus debili argumento ductus tribuit Romanis Novi Orbis detectionem, & num. 99.
  - In Regno Chile in valle Cauten reperta sunt figure aquilarum bicipitem, & num. 102.
  - Clavus ferreus antiquus repertus lapidi cuidam inclusus dicitur in argenti fodinis de Caxasambo, & num. 105.
  - Marineus signum de numismate Augusti Cesaris in mineralibus Orbis Novi reperto à multis exploditur, & qualiter ibi esse potuerit.
  - Importatus plures saepe sunt sub pretextu antiquitatis.
  - Carmina quædam Indiarum Orientalium Inquisitionem suadentia Ulyssipone confecta sunt antiquitatem simulantes.
  - Chilenses quo pacto potuerint effigiare aquilas bicipites.
  - Aquila Romanorum signum quando & quare biceps portari caperit.
  - Germani cur sumperint pro insigni aquilam bicipitem.
  - Clavus ferreus quo pacto pervenire potuerit ad fodi-

nas Casatambi, & lapidibus eorum includi.
106 Lapidis intra, multa miranda reperta sunt, & exempla, remissivè.
107 Naves in altissimis montibus, & longè à mari positis aliquando reperta sunt.

Verum autem verò, quoniam & parum est fundamenta opinionis nostræ Novæ Jecisse, quæ totam laudem detectionis hujus Novi Orbis Hispanis tribuit, nisi contrariis quoque satisfaciamus, ut in simili dicebat Bald. in notabili cons. Schismatis, col. penult. quod est in titul. si quis aliquem testari prohibuerit. Sciendum & est, plurimos alios, & sanè doctissimos Scriptores, non extraneos tantum, verum etiam nostrates existere, qui dum plus æquo antiquitati deferre volunt, eundem Orbem præcorum monumentis manifestè insinuat, imò & à Carthaginensibus, Tyriis, Phoenicibus, Romanis, Hebræis & aliis nationibus Iustratum esse contendunt, ut constare potest ex iis, quæ latè tradunt Varablè supr. 3. lib. Reg. c. 9. & 22. & lib. 2. Paralip. c. 3. Arias Montan. in apparatu ad Pabl. cap. 9. Genibrard. dicit. lib. 2. Coronogr. pag. 158. Ludovic. Vives supr. D. August. lib. 16. de Civit. Dei, cap. 9. Lucius Marineus Sicul. de reb. Hisp. lib. 19. c. 16. Alex. Vanegas lib. 2. natur. quæst. c. 22. Adrian. Turneb. lib. 20. advers. cap. 11. Pamelius in notis ad Tertull. in Apolog. n. 528. Isaac Casaubon. in animadvers. ad Athen. lib. 3. cap. Gorop. Becan. lib. 7. orig. Hisp. & in orig. Antuerpiens. lib. 3. & 9. pag. 1026. & seq. Joan. Mariana de reb. Hisp. lib. 2. c. 2. Steph. de Salazar Carthusianus supr. Symbol. Apostol. disc. 16. c. 3. Gregor. Garcia Dominicanus in tractat. de Ind. orig. per tot. Maluend. lib. 3. de Antiebrist. c. 16. Joan. Pined. lib. 4. de reb. Salom. c. 16. per totum, præcipue §. 4. pag. 213. num. 4. & latè & eleganter Just. Lips. & lib. 2. Physiologia, cap. 3. Stoicor. 21. & post eum, eo non relato, Mag. Fr. Basilii Pontius Legionensis Augustinianus, quem ego Salmanticæ ob religionem, variam eruditionem, & incomparabilem memoriam, multum suspexi, in lib. cui variat. disput. titulum fecit, & post hæc scripta ad meas manus pervenit, sub quest. 8. exposit. c. 1. & 2. ubi concludunt: Fuisse jam olim istam partem mundi, & auditione acceptam, & ratiocinatione stabilitam, et si inspectione fortasse non usurpatam.

Pro cujus sententiæ confirmatione primò considerant, nihil & nunc in mundo contingere, quod novum, aut recens vocari possit, quodque jam prioribus illis seculis non præcesserit, licet memoria fortè eorum exciderit, ut habetur Eccl. 1. vers. 9. & 10. ubi plura novissimè congestit Pineda ex pag. 177. Martin. Delr. in adag. sacris, 2. tom. adag. 292. pag. 366. & idem Pineda in nostræ quæstionis terminis loquens dicit. lib. 4. de reb. Salomon. cap. 15. §. 4. pag. 206. & cap. 16. §. 5. pag. 214. Atque ita opinantur antiquis planè & temporibus hunc Orbem, & Oceanum ad illum navigationem in comperto fuisse; postea tamen temporum, & casuum varietate in usu, & memoria hominum esse desisse, quousque rursus Divinâ providentiâ, Columbi industria, & Hispanorum virtute res non tam nova, quam antiqua inventa fuit, sed potius reperta, atque instaurata.

6 Quemadmodum † in aliis pluribus contingit, de quibus loquitur Tertul. *lib. de Pallio*, cap. 1. relatus à Basil. Pont. d. *quest. 8. cap. 3. pag. 475.* ubi sic notanter inter reliqua, inquit: Nam † Arietem, nemini unquam libratum, illa dicitur Carthago, studiis asperissima belli, prima omnium armasse, in oscillum penduli impetus commentata vim tormenti debile pecoris capite vindicantis: Cum tamen ultimarent tempora patrie, & artes Romanus in muros quondam suos auferet, stupere illic Carthaginenses, ut novum extraneum ingenium. Tantum avi longinqua valet mutare vetustas.

Atque eodem respexisse videtur poetica illa paraphrasis † Fontei:

—Que nunc dici, ferique notamus
Ut nova prateritis jam dicta aut gesta fuerit
Temporibus, sed eam semel interire resurgunt
Atque renascuntur quasi facta recentia, cum sint
Antiqua, & Patribus jam dudum cognita nostris.
Et Thuanus?

—Nempè omnia que nunc
Miramur, prisca ea visa, auditaque relictis
Temporis exacti veniens oblivio tempus
Inducit.

9 Quod prefecto illud est † Horatianum in arte Poet. Dum non solum de vocabulorum, sed de rerum omnium, atque humanarum consuetudinum ætate, ortu, interitu, mutationibus, iterumque rediivis vicissitudinibus, sic scripsit:

—Mortalia facta peribunt,
Multa renascuntur, que jam occidere, cadentque,
Que nunc sunt in bonore vocabula si volet usus, &c.

Sed hoc argumentum parum quidem iudicio meo evincit, cum nimis generale sit, nec certa aliqua & solida ratione munitur. Non enim quarimus, an potuerit Novus hic Orbis veteribus innotescere? Sed an revera innotuerit, & aliquod sufficiens testimonium ad id probandum reperitur. Neque urget † proverbialis illa Eccles. locutio; quæ nihil sub Sole novum esse docemur: nam hoc varias expositiones habet, quas copiose congerunt, & illustant novissimi Pineda, & Delrius ibidem. Et hyperbolicè, vel argumento sumpto à communiter accidentibus à Salomone dictum esse videtur, ut comprimeret, & corrigeret insaturabilem illam hominum libidinem videndi, experiendique novas ad voluptatem, & felicitatem vias, ostenderetque non successuras felicitatis, quam hucusque, vel ipsi, vel priores alii in similibus casibus experti fuerint. Quis enim negabit † omnino verum esse, quod Aratus in lib. Phenomenon, scripsit *novæ zep in die aviganti* id est, non omnia simul edoctos homines à Jove, sed adhuc pleraque occulta manere, quorum aliqua in posterum dabit. Unde † & inter Musas, quarum cuilibet suæ artis, disciplinæ institutionem veteres assignarunt, Erato, id est, *supra mundum dicitur*, ut inquit D. Fulgent. lib. 1. *Mytholog. de decem Musis*; quasi similem inventiendi, quia post scientiam & memoriam nova invenire deceat, eaque commoda, ut divinitatis opinio acquiratur.

11 Et † Thalès Milesius referent Laërtio lib. 1. c. 1. sciscitatus, quidnam in tota rerum natura esset sapientissimum, respondit, † tempus; invenit enim omnia, quem sequutus Tertul. in Apo-

12 13 14

log. c. 1. tempus (inquit) omnia revelat, & Senec. lib. 7. natur. *quest. c. 31.* veluti præsigniens hanc tanti Orbis detectionem, de qua sermonem habemus, sic scribit: *Multa venientis avi populus ignota nobis sciet. Multa seculis tunc futuris, cum memoria nostri exoleverit, reservantur.* Pusilla res mundus est, nisi in illo quod querat omnis mundus habeat. Quibus adsentiens Sinesius Cyrenensis Episcopus *epist. 57.* Multas, inquit, rerum utilium tempus invenit, aut correxit, non omnia ad exempla fiunt, sed singula, que facta sunt, initium semel habuerunt. Et Baldus † in *proemio Decretal.* 15 de se, ac suis scriptis objiciens, sic ait: *Ad quid loqueris, cum tot scripserunt, & mundum illuminaverint? Adhuc multum restat operis, multumque restabit, quia inventiendi inventa non obstant.*

In cuius rei comprobationem plurima quoque exempla omnium seculorum adducta etiam possent, in † quibus aliqua recentior inventa in mundum prodierunt, de quibus latè agit Polidor. Virgil. in suis libris de *invent. rerum.* Theat. vitæ hum. vol. 21. lib. 3. *ex pag. 3798.* Ravis. Textor in officina, 2. *part. ex pag. 97.* Simon Majol. in dieb. *Canicul.* 1. tom. *colloq. 23.* Thom. Bocius de *sign. Eccles. Dei*, lib. 6. c. 7. Ubi † instar 17 omnium esse posse inquit: *Quoddà nostris Antipodes certo atque explorato inventi, & aperti fuerint, & facillima & expedita navigatio ad illos reliqua, dimidium scilicet totius Orbis terrarum, & omnium rerum, quas Deus hominibus est fabricatus.* Et omnino legendus Jacobus Pomerus in oratione, quod antiquitas non ubique novitati præferenda sit, apud Joan. Rosinum *pag. mibi 490.* ubi sulphurei pyxidis, & aneorum tormentorum, Nauticæ pyxidid, sacchari ex arundinibus excoquendi artem, & plurima alia superioris ætatis utilissima inventa, multis & meritis laudibus efferunt.

Et idem præstat Joseph. Acost. lib. 1. de *nat. Novi Orbis*, c. 19. illud etiam tamquam valde mirabile rectè commendans in maximis clarissimisque naturæ muneribus, quod † casu, atque fortuito multoties reperta sint, non industria hominum conquista: *Plerasque enim (inquit) herbarum vires, hominum vitæ salutare, & lapidum, & stirpium, usum, & fossilium, que vocant, mineralia, gemmas quoque & auri venas, proprietates quoque magnetis, succini, adamantis & cæterorum talium, casus potius ostendit mortalibus quam ulla industria, ut in illis non hominum ingenium, sed Dei providentia commendetur; que † fortuito apud nos fieri videntur, ea consilio Divino prorsus eveniunt.*

Et potuit adducere aliud exemplum de fortuita inventionem † magnetis ferrum ad se trahentis, 20 de qua Plin. lib. 36. cap. 16. & Lyre, † sive cythara, quam Mercurius casu etiam reperisse, & adaptasse fertur, cum testudinem mortuum ad ripas Nilii invenisset, consumpta jam carne, sed superstitibus nervis, & percussione digitorum sonum excitasset, ut latius commemorant Pansan. in *Eliaicis* Lucian. in *Dialog. Apoll. & Vulcan.* & Natal. Comes lib. 5. *Mythol. c. 5. pag. 375.*

Quibus additio † quod de inventionem purpuræ 22 his elegantissimis verbis prodidit Casiodor. l. 1. *var. epist. 2. pag. 11.* *Verum talis tantaque res, quam facili legitur inventa compendio! Nam cum fame canis avida in Thyrio litore projecta concubilia*

im-

impressis mandibulis contudisset, illa naturaliter humorem sanguineum defluentia, ora ejus mirabiliter colore tinxerunt. Et ut eos hominibus, occasiones repentinas, ad artes ducere talia exempla meditantibus, fecerunt Principibus decus nobile dare, quod substantiam nascitur habere medicrem.

23 Nec omittere volo originis † incrementi Nilii cognitionem his ultimis temporibus à Lusitanis detectam, dum navigandi peritiam tota Africa circumvecti extremaque ora occupata, sibi aditum ad Abyssinios, aliosque populos in Africa mediterraneo aperuerunt, ejusque fontes lustrarunt; de quo agunt Joan. Barrus *decad. 1. lib. 10. cap. 1.* Joan. Boter. in *relat. univers. 1. part. lib. 3. cap. de Nilo*: Philip. Pigaffeta lib. 2. de *Regno Congo*. c. 10. Damian. Goës lib. 2. de *morib. & relig. Athiop.* Joan. Bapt. Ramus. in *fin. Athiop. navigat. Francisci Alvarez*: Simon Majol. 1. tom. *colloq. 11. pag. 281. & 282.* Nicol. Godign. lib. 1. de *reb. Abyssin.* cap. 11. Thom. Bocius in *tract. imperia pendere à virtut. cap. 12.* & Joan. Baptist. Scort. lib. 1. de *nat. & inveni. Nilii* cap. 2. Cum tamen † antiquioribus seculis hoc omnino latuisset, & frustra à potentissimis Regibus, & sapientissimis Philosophis quaesitum, & disputatum, semper magis abstrusum maneret, ut notavit Lucan. lib. 10. *Pbarsal.* & Franc. Petrar. in *fin. itinerar. Syriaci*, ad eum ut quassierit Laetan. Firm. lib. 3. *divinar. instit. cap. 8.* num. coeli, & Nilii fontis cognitio hominem beare posset? & ut Herodot. lib. 2. & 4. Solin. cap. 34. Senec. lib. 4. *natur. quest. c. 2.* Horat. lib. 4. *Carm. Ode 14. reb. Goth.* & alii auctores relati à Scortia d. cap. 2. impossibile prorsus esse putaverint Nilii fontes ullo tempore reperire. Unde Ammian. Marcelin. lib. 11. *Origines* (inquit) *fontium Nilii, sicut adhibere factum est, postere quoque ignorabunt atates; & Claudian. Epig. de Nilo.*

Secreto de fonte cadens, qui semper inani
Quærendus ratione latet, nec contigit ulli,
Hoc vidisse caput: fertur sine teste creatus.
Eademque de causa dixit Tullius lib. 1.
Nile pater, quamquam possum te dicere causam,
Aut quibus in terris occuluisse caput?
Et Lucan. d. lib. 10.
Nullaque non etas voluit conferre futuris
Notitiam, sed vincit adhuc natura latendi.
Et post alia:
Et se terrarum nescit cui debeat Orbis
Arcanum natura caput non prædidit ulli,
Nec licuit populus parvum te, Nile, videre, &c.
Et ad hoc idem allusit Auson. *Epigr. 10.* cum ait
Inveniet fontes hic quoque, Nile, tuos.

24 25

26 27 28 29 30 31 32 33

tis ex navigationibus Phenicum, Tyriorum, Sydoniorum, Gaditanorum, Samiorum, Herculis, Bacchi, Osiridis, Semiramis, Darii, Alexandri, Hannonis, & aliorum ostendunt Herodot. lib. 1. & 4. Diodor. Sicul. lib. 1. cap. 2. Plin. lib. 3. c. 1. & lib. 6. cap. 23. lib. 2. cap. 67. lib. 5. cap. 1. lib. 18. cap. 16. Arrian. lib. 8. Solinus in *Polysth. cap. ult.* Pompon. Mela lib. 3. cap. 10. Alian. lib. 6. *histor. animal. cap. 39.* & alii plures relati à Pineda. & Garc. ubi supra & Maluend. lib. 3. de *Antichrist. cap. 15.* ubi probare nititur universum † mare non solum navigabile esse, verum & de facto navigatum, etiam antiquorum attestationse, & cap. 16. Ubi Hannonis † navigationem ab his auctoribus commemoratam similimam fuisse existimat tertiæ, quam Columbus in Novum Orbem fecit, cum Pariam aperuit anno Redempt. 1497. ut patet ex *relationibus Novi Orbis cap. 105.* & Gomara in *hist. Ind. lib. 1.*

Idem quoque latè prosequitur Bernard. Aldrete de *antiquit. Hispan. lib. 1. cap. 24. ex pag. 107. & lib. 2. cap. 24. & seqq.* & Isaac. Casaubon. lib. 3. *animadvers. in Athen. cap. 7.* ubi sic ait: *† Jam olim Carthaginenses navigationem in Atlantico Oceano instituerunt, & terrarum aliquas plagas, multis postea seculis incognitas aperuerunt. Classis præfectus fuit Anno, vel potius Hanno † proceribus Carthaginensium.*

Ultra quos addo Senecam lib. 4. *nat. quest. c. 2.* Plutarch. lib. de *placitis Philosoph. cap. 1.* & Galenum lib. de *histor. Philosoph. Qui † Eurhythmenem Massiliensem referunt, testantem, se 29 Atlanticum mare navigasse, & experientia comprehendisse, inde Nilum fluere, cumque majorem, quamdiu Etesiae tempus observant.*

Et perpendi etiam possunt † elegantissima Claudiani carmina in raptu Proserpinæ, qui priscos illos nautas ex litoralibus primùm navigationibus, paulatim ad longissimas & altissimas prorupisse, sic graphicè & disertè testatur:

Inventa secuit primus qui nave profundum,
Et rudibus remis sollicitavit aquas.
Qui dubitis ausus committere statibus alnum,
Quas natura negat, præbuit arte vias.
Tranquillis primum trepidus se credidit undis.
Litora securo tramite summa legens.
Mox longos tentare sinus, & linqere terras.
Et leni caput pandere vela Notæ.
Ast ubi paulatim præceps audacia crevit,
Cordaque languentem dediticere metum.
Jam vagus irrupit pelago, cælumque secutus,
Ægeas hyemes joniumque domas.

Magnetis † quoque sive acus nauticæ usum veteribus tribuit idem Pineda. ubi supra cum 31 Lemn. lib. 3. de *occult. nat. mirac. cap. 4.* & Gorop. Becano in *orig. Hist. lib. 3.* atque itaque magis commode, & secure per alium navigare potuisse contendunt. Ad quod probandum † Plauti auctoritate movetur Lævinus, qui in Mercato 32 re, ubi de navigando sermo est, sic Eutichum loquentem inducit:

Huc secundus ventus nunc est, cape modo versoriam,
Hic Favonius serenus est, isthic Austur imbricis:
Hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus conciet.

Ubi sub nomine Versoria, proculdubio intelligendum dicit instrumentum nauticum, non so-

solum cœli, sed ventorum indicem, qualis est acus, sive pyxidicula nautica, quam hodie Callamitam vocant, quâ sine tutum non esset navigationi se committere. Eodem fermè modo Plautum interpretatur Joann. Baptist. Pius, & Lambin. ibidem, Lilius Giraldus *navigii cap. 1. Coel. Calcagnin. in sua supellestille nautica*: & Steph. in suo *Thesaur. verb. Cæpio*.

Verùm hoc argumentum superiore validius non videtur: Nam quod dicitur de antiquorum navigationibus per vastum Oceani pelagus, insolens quidem fuit, & eorum rei nauticæ peritia, cum hodierna illo modo comparari nequit, ut latissimè ostendimus in *cap. præced. ex num.*

47. Et ideo t̄ portenti loco excursiones illæ memorantur, quæ à prædictis auctoribus referuntur; t̄ & Hannonis præcipue quæ ita parum fidei apud eosdem antiquos meruerunt, ut Democritus apud Athenæum veluti Proverbil loco de eis dixerit: *Si quid horum retulit in libro suos fuba dignus est, quem oblectent Lybici libri de erroribus Hannonis.* Quod proverbium notat Casaubon. in *animadvrs. ad eundem Athen. lib. 3. cap. 7.* & addit simile illi: *Qui Baviæ non odit amet tua carmina Nævi.* Et inde natum, quod neque Periplus ab Hannone editus, neque libris de eodem argumento ab aliis confecti, fidem apud homines inveniunt. De quo invento, post hæc typis excudi cœpta, latè etiam agentem Doct. Seraphin. Freitas de *justo Imperio Asiæ. cap. 5. ex n. 5.* ubi similes fabulas in longis aliis antiquorum navigationibus notat.

36. His convenit sententiâ t̄ Eratosthenis apud Strabonem *lib. 3.* qui constanter affirmat: *Priuscos navigasse & prædatum, & mercatum, non ut in altum invehentur, sed tantum litus legerent, & antiquitus Euxinum mare, neque juxta Africam, aut Syriam, aut Ciliciam quemquam navigare ausum.* Et t̄ Arrianus in Periplus maris Eritræi, etsi Hippalium navigationes per altum invenisse tradat, eas tamen certis locis & temporibus circumscriptas fuisse, his verbis ostendit: *Ubi primus Hippalus gubernator animadverso emporiorum situ de maris figura, invenit navigationem per altum mare, eo tempore, quo spirantibus ex Oceano apud nos Etesis, Libonitus in Indico pelago existit.*

38. Josephus t̄ etiam Acosta prudentissimi judicii vir *lib. 1. de natur. Nov. Orb. cap. 18.* Ita scribit: *Equidem navigationem altissimo Oceano commissam, neque apud veteres lego, neque ab illis aliter Oceanum navigatum puto quàm à nostris hodie Mediterraneum.* Quo t̄ circa docti viri sentiunt, veteres sine remis nusquam navigare solitos, quod horas ferè terrarum legerent: id quod divina Scriptura insinuat in longa illa navigatione à jona suscepta ubi ad terram nautas tempestate compulsos remigasse narrat. Et idem probare potuit ex Virg. 4. *Æneid.* dum Æneæ naufragium recensens, ait:

Quarto terra die primum se attollere tandem
Vela aperire procul montes, ac volvere fumum
Vela cadunt, remis insurgimus, &c.

40. His adstipulatur t̄ Petr. Math. in *notis ad lib. 7. Decretal. tit. 9. de Indis insularis, pag. 79.* Ubi explicans Bullam Alexandri VI. quâ detectas

navigatione Columbi insulas, & alias in posterum post Oceanum detegendas Regibus Catholicis concessit: *Navigandi verò, inquit, ante centesimum annum, vel apud Hesperios populos tanta fuit inscitia, maritimo videlicet usu Astrolabii nondum excogitato, ut ab ora discedere, & alto Oceano se committere nequaquam audent. Sed littora cautè legentes, ubi ad astus maris, aut breviora periculosa pervenerant, quasi repagulis quibusdam à Natura, seu Numine objectis reciperent illud sese, & longius tendere quoadmodo nefas arbitrantur.* De cuius t̄ Astrolabii præclaro invento, 41 & qualiter illud, cum antea ad colligendos stellarum motus dumtaxat ab Astronomis adhiberetur, postea ad usum rei maritimæ à Lusitanis translatum fuerit; plura etiam eleganter scribit Masæus *lib. 1. histor. Ind. pag. 6. & 7.* Petr. Damariz, Joan. Barros, & Danian. Goës in *vita Regis Joan. Lusitan. II. Fr. Ant. de San-Roman in bist. Ind. Orient. lib. 1. cap. 2. & 3.* Freitas ubi supra *cap. 8. num. 6.*

Sed neque t̄ magis amitti debet, quod de 42 acus magnetica usu veteribus explorato præcæti Auctores conjiciunt: Nam verus est, novum id fuisse Amalitanis cujusdam inventum, circa annum 1300. ut probant plurimi alii doctissimi & gravissimi viri, quorum mentionem feci supra *cap. proximo ex num. 73.* & ultra eos Just. Lips. *lib. 2. Physiolog. Stolic. dissert. 10. ad fin. & Jacob. Promer. in orat. quod antiquitas non ubique præferenda sit novitati*, apud Joan. Rosin. *pag. 491.* ubi ait: *Quid dicam de nautica, atque in omnes universi oras navigatione, quæ tertia ætatis nostra laus est. Hæc t̄ enim magnetis, & pyxididis nauticæ beneficio (de quo veteres nihil in fando quidem audierunt) renovata à Colombo anno 1491. à Vesputio anno 1501. Antipodes terrarumque, atque Oceani tractus omnes nobis aperuit.*

Et vel ex eo probatur, quod cum veteres Historici, aut Philosophi satis multa de magnetem commemorarent, hoc tamen unum, & maximum, certè ac præclarissimum ejus miraculum, attritu suo ferrum ad Septemtrionem convertendi, nullo modo attingunt, ut constat ex Plin. *lib. 36. cap. 16. & lib. 34. cap. 14. & lib. 37. cap. 4.* Lucret. *lib. 6. de nat. rer. & D. August. lib. 21. de Civit. Dei, cap. 4.*

Deinde, quoniam etsi idem Plin. *lib. 7. cap. 56.* navallium rerum inventores, & reliqua, quæ ad rem nauticam eo tempore pertinebant, diligentissimè recenseat, magnetem tamen penitus tacet. Et quod plus est in *lib. 6. cap. 22.* t̄ Tra-pabonensium miram industriam in navigando extollit, eò quod cum apud illos Septemtrio non cernatur, volucres secum vehunt, easque sapè emissas, terram petentes observant, & comitantur. Quod etiam tradunt Solin. in *Polysth. cap. 56.* Marcian. *Capella lib. 6.* Simon Majol. in *diebus Caniculis. 1. tom. colloq. 6. pag. 139.* & Pined. *d. lib. 4. cap. 15. §. 5. pag. 209.* Et certè necessarium non esset, si magnetis usus illis innotuisset.

Denique, t̄ quia ejusmodi nauticæ instrumenti quod patrio vocabulo dicimus *Agüja de marear.* nullum extat nomen apud Latinos & Græcos, neque etiam apud Hebræos. Quod si illis nota esset, minimè peculiari nomine res tam præ-

præclara caruisset, ut rectè argumentatur Acost. *d. lib. 1. de nat. Nov. Orb. cap. 16.*

Neque adversatur locus Plauti, *versoria* mentionem faciens, quem ad nauticam istam pyxidem Levinus & alii traducunt: Nam t̄ verè & propriè de ea intelligi non potest, ut bene observat Pined. *d. cap. 15. §. 4. ex n. 3. pag. 207.* & ante eum Turneb. *lib. 20. adverb. cap. 4.* ubi alias expositiones recensent; inter quas ego illam simplicissimam aequè ac verissimam probò, ut *capere versoriam*, idem sit apud Plautum, quod reverti, sive velficationem, aut viam mutare, Hispanè dicimus, *dár, ó tomar la vuelta.* Nam id apertè locus ille significat, & alterejusdem in Trinummo, ubi cum quis servum ab hero fugientem, ut ad eum redeat, suadere conaretur, sic præcipit:

Capere versoriam, recipe te ad herum.

Et ita hæc vox accipitur ab Henrico in suo *Thesaur. & à Calepini auctoribus* in voce *Versoriorum*.

47. Tertio, aliquis ex citatis auctoribus, t̄ præsertim Just. Lips. *d. lib. 2. Physiolog. dissert. 19.* Fr. Greg. Garcia *lib. 1. de Ind. orig. c. 3. & lib. 4. c. 18.* Fr. Steph. de Salazar *super symbol. Apost. discurs. 1. c. 3.* & eis non relatis Basil. Pontius *d. q. 8. exposit. c. 1.* probare contendunt, hunc Novum Orbem prisicis illis temporibus cognitum & lustratum fuisse, ex historia (sive ut verius loquar fabula illa) *Insulæ Atlanticæ*, quæ à Platone in Timæo & Critia refertur, ubi plura ejus miracula congerit, & quod post illam ad alias proximas insulas patebat aditus, & ad omnem continentem alteri vero mari viciniam, quam Novum Orbem esse absque dubitatione opinantur.

48. Et adjiciunt idem, non minus apertè insinuaturn esse t̄ ab Arist. in *lib. de mirabil. audition.* ubi ait: *In mari extra Herculis columnas, insulam desertam fuisse, silva nemorosam, fluviiis navigabilem, fructibus uberem, multorum dierum navigatione distantem, in quam crebro Carthaginenses commearint, & multi sedes etiam fixerint; sed veritas primores ne nimis loci illius opes convalerent, & Carthaginis laborentur edicto cavisse, & pena capitis sancivisse, ne quis eò navigasse deinceps vellet.* Quem locum de insulis S. Dominici, Cubæ, vel aliis à Colombo repertis, intelligendum esse, vel etiam de Brasilia, aut alia parte continentis hujus Novi Orbis, non tantum prædicti, sed plures alii gravissimi Auctores existimant, ut constat ex Flor. de Ocamp. *lib. Chron. Hisp. cap. 20.* Gomar. in *hist. Ind. 1. tom. ad finem: Ovct. 1. part. lib. 2. cap. 3.* Genebrard. *lib. 2. Chronograph. pag. 258.* Marian. *lib. 2. de rebus Hispan. cap. 2.* Gregor. Garcia *diss. lib. 1. de Ind. orig. cap. 3. §. 2. pag. 48.* Maluend. *de Antichrist. lib. 3. cap. 16. pag. 148.* Et eo progreditur Alexius Vanegas *lib. 2. natur. q. cap. 22.* ut hac Aristotelis narratione t̄ ductus etiam putaverit, Americanas gentes ex Carthaginensibus propagatas fuisse, illo ex Africa ductis coloniis, Cujus dictum latè exornat, & multis argumentis confirmare & defendere nititur Gregor. Garcia, ubi supra *lib. 2. per totum.*

50. Extat quoque apud t̄ Elianum *lib. 3. de varia historia cap. 18.* longa alia narratio Theopompî, quâ Sileni & Mide colloquium comprehendit, in quo Silenus videtur ostendere, Euro-

pam, Asiam & Lybiam insulas esse, quas Oceanus circumfluat. Continentem verò univiam extra hunc mundum existere, & magni ordinis ipsius infinitam & immensam esse, alereque diversa animalia grandia, & homines duplo nostri majores, & vivaciores, alios quidem nimis pacificos, alios admodum pugnaces, auri, argenticque maximam copiam possidentes, ut minoris apud ipsos æstimetur aurum, quàm apud nos ferrum. Eos etiam quodam tempore conatos fuisse in has nostras insulas transire, & rejecto Oceano mille myriadas hominum usque ad Hyperboreos pervenisse, cumque audivissent hos populos inter nostrates esse felicissimos, contempsisse, tamquam vilem, humilemque, & minime gloriosam vitam degentes, & ideo indignum duxisse progredi ulterius. His plura alia nimis meo judicio ridicula & fabulosa miscet Elian. *diss. cap. 18.* Cujus tamen narrationem cum ipsissima rei veritate, quam nostro seculo in hoc Novo Orbe experimur, convenire, tradit Basil. Pont. ubi supra *pag. 458.* & refert de eadem historia multa non solum ingeniose, sed valdè verosimiliter deduxisse Joan. Goropi. Becanum in *orig. Antwerp. lib. 9. pag. 1026.* & segg. Qui t̄ inter alia probare contendit, incolas hujus Novi Orbis eosdem esse cum illis quos veteres *Hyperboreos* appellaverunt.

Sed hoc argumento quod ex his auctoritatibus sumitur, facile responsum præstabitur, si earum fidem & constantiam examinemus. Et quidem primum illud de Atlantica t̄ Platonis, latissimè retulimus, & rejecimus supra *cap. 4. ex num. 52. usque ad 37.* ita ut nihil desideretur quod hic addi posse videatur.

De loco autem t̄ Aristot. sive Theophrasti, cui alii illum librum mirabilium auditionum attribuant, non magis curandum est t̄ tum, quia non loquitur de Novo Orbe, sed de quadam insula deserta, quales plures in Oceano nostris etiam temporibus reperta sunt, ut diximus supra *cap. 3.* tum etiam, quia liber ille nullam habet auctoritatem, cum t̄ somnia potius, & aniles fabulas contineat, quàm res fide & historica auctoritate dignas, ut omnes Scriptores passim animadvertunt, teste Anton. Posevin. in *apparatu 1. tom. verb. Aristoteles.*

Sicut & alter t̄ Luciani, cui ipse historia verè nomen inscripsit, in cuius initio se egressum olim ab Herculis columnis similiter narrat, & in Occidentalem Oceanum secundâ navigatione delatum, animi curiositate, & novarum rerum desiderio, quod scire cuperet, quis esset Oceani finis, quique homines ultra illum inhabitarent, & octuagesimâ navigationis die in insulam sublimem, & arboribus consitam pervenisse, & stadiis circiter tribus à mari, columnam quandam æream reperisse, quæ indicaret eò usque Herculem, & Bacchum penetrasse, quod certius additum flumen vini totam insulam secans, & portentose vites, quæ in crasso trunco incipientes, superiore parte mulieres erant, ab itero ferè sursum perfecta omnia habentes, à quarum summis digitis exortebantur palmites uvis pleni. Post quæ narrat, qualiter duo ex sociis, qui se his mulieribus copulaverunt; cum eis semper connexi, & in similes vites conversi manserunt. Reliqui verò inde solventes, turbine quodam in sublime elati

supra Lunæ cœlum deducti sunt, ubi alia longè mirabilia conspexerunt.

Sed hæc, ut videmus, jocose & per fabulam à cane illo Atheo traduntur, neque tam impudentibus mendacibus docti viri moveri debuerunt, ut gloriam primæ detectionis hujus Novi Orbis nobis adimerent: Nam potius contrarium ex his fabulis elici potest. Etenim cum nugatores, qui eas scripserunt, inauditas & mirandas historias confingere intenderent, has navigati Oceani, & insularum trans illum repertarum, ut rem eo tempore impossibilem creditam, commenti videntur.

Et eodem modo, & sensu Sileni narrationem apud Ælianum accipio; plurima enim figmenta satis aperta & ridicula continet, & tamquam mera fabula rejicitur, & damnatur à Tertulian. *adversus Hermogen. cap. 25. & lib. de Pallio cap. 2.* Ubi ait, eam solum à Midæ auribus dignam esse, & idem censuit, & satis luculenter expressit ipse Ælianus, eam postquam illum longo sermone recoluit, sic epilogram facit: *Hæc si cui fide dignus videtur Cibus credat, Mihi egregius fabulator, tum in his, tum in aliis videtur.* Notans nimirum Theopompum ejus auctorem, quem licet Beat. Rhenan. in *notis ad Tertull. d. cap. 25.* historicum fuisse putet, melius tamen doctissimus Pamelius ibidem, de alio, qui Poëta fuit intelligit, cujus & Suidas meminit, asserens ipsum 24. fabulas scripsisse.

Quæ cum ita se habeant, nescio certè quid super fundamentum adeo ludrico ædificare poterit Gorop. Becan. de quo non immerito dixit P. Joan. Pined. *de reb. Salom. lib. 4. cap. 7. & 8. & in commentar. in Job. 2. tom. 2. cap. 28. versic. 16. pag. 500.* argutiorum & diligentiorum videri in novis regionum originibus, & nominum notionibus tentandis, aut somniandis, quam fecerit in judicando, & eligendo, & nullum suæ doctrinæ solidum, firmumque fundamentum præter suspiciones adducere.

Quod vel ex eo constat, quod Hyperboreos & Riphæos montes & gentes ad hunc Novum Orbem transferre voluerit, quos scimus Septentrionales & Scithiæ conterminos esse, sic dictos à flatuum vi, quod vento Boreæ sint exportati, sive quod supra Boreæ flatum siti esse crederentur, Vel, ut Festus ait, quoniam humanæ vitæ modum excedant, vivendo ultra centesimum annum. Ferunt quippe magnam iis de cœlo clementiam concessam esse, auras spirare salubres, domos esse nemora, victum arbores ministrare, discordiam nescire, agritudine non inquietari, ad innocentiam omnibus æquale votum esse, mortem accersere, & voluntario interitu obeundi tarditatem castigare, ut refert Plin. *lib. 4. cap. 12.* Pompon. Mela & Amian. Marcellin. *lib. 16. histor. ubi ad eorumdem Riphæorum montium defectum Arimaspos justos homines, & placidos habitare scribit Carol. Stephan. in diction. Joan. Fung. in Etymolog. Abraham. Ortel. in Theaur. Geograph. verb. Hyperborei & Riphæi.*

Quemvis à Ptolem. *lib. 5. Geograph. cap. 9.* quosdam Hyperboreos populos Sarmatia Asiatica ponat, & Athen. *lib. 6. cap. 4.* Riphæos montes pro Pyrenæis intelligere videatur, ex historia, quam de argenti rivis, ex incensa sua sponte sylva, procedentibus addit. Diodorus quoque Si-

culus insulam quamdam esse scribit, oppositam Celtis Oceani accolis, haud multo Sicilia minore, valde fertilem, & bifera, hoc est, bis quotannis fructus ferentem, habitarique ab eis, qui Hyperborei appellantur, eò quod vento Boreæ sint expositi.

Quartum argumentum, quod Just. Lips. & alii probare intendunt Novi Orbis non solum notitiam, verum perfectam etiam scientiam apud veteres inveniri, desumi solet ex locis Ciceron. Pomponii Mela, & aliorum, quos citavimus *sup. cap. præced. num. 20. & 23.* Ubi Antipodes esse agnoverunt, eosque in terra Australi nobis oppositam constituebant, quam à contrario axe, sive *antipodica*, quasi adversam terram nuncupabant. Quod non nisi de hoc Novo Orbe verificari posse inquitur. Cujus etiam mentionem fecisse dicunt Lucianum in Hermotimo, sive de sectis, Plutarch. in *lib. de Socrat. damo.* & de facie in Orbe Lunæ, & 8. Symphosia, *q. 9. & in lib. de defect. Orac.* dum loquuntur de quibusdam Oceani insulis postquam *antipodica* id est, *quadam magna continens* reperitur.

Et eodem expressius respicere putant Avitum declamatorem, dum apud Senecam *suasoria 1. restatur: Fertiles in Oceano jacere terras, ultraque Oceanum rursus alia litora, alium nasci Orbem.*

Et à Divum Clementem Romanum Pontificem Quartum à Divo Petro in *epist. posteriore ad Corinth. ubi ait: Oceanus & Mundi, qui trans ipsum sunt.* Quibus verbis nostram hanc Americam veluti digito ostendere voluisse fatentur Acost. *lib. 1. de natur. Novi Orb. cap. 11.* Maluend. *de Antichrist. lib. 3. cap. 16. pag. 149.* Gregor. Garc. *lib. 1. de Indor. orig. cap. 3. §. 7. pag. 61.* & Just. Lips. & Basil. Pont. *ubi supra*, qui notant *Mundos* plurali numero dixisse Clementem, magnitudinem nimirum hujus Novi Orbis indicantem, quæ vel in terris notis & lustratis mirifica est, etsi tractus ille Australior, & trans fretum Magallani nondum innotuerit, nisi à præternavigantibus libatus.

Et à Clementis epistolæ, quam se ignorare *66* fatetur Acost. *d. cap. 11.* celebris habetur mentio apud antiquos Patres, plerique ex iis collecta reperuntur apud Sixt. Senens. *lib. 2. Bibliothec. in Clement. Illustris. Cardin. Baronium tom. 1. Annal. anno Christi. 95.* & Anton. Posevin. *in apparatu, tom. 1. verb. Clemens,* & in specie apud D. Hieronymum in *cap. 2. epist. ad Ephes. ubi elucidans illa verba Pauli, Secundum seculum mundi hujus, hæc habet: Querimus quid sit, quod ait Paulus secundum seculum mundi hujus Utriumnam & aliud seculum sit, quod non pertinet ad mundum istum, sed ad mundos alios: de quibus & Clemens in epistola sua sic scribit: Oceanus, & Mundi, qui trans ipsum sunt.*

Senecam quoque Philosophum, & Romanæ eloquentiæ Magistrum, in eandem sententiam adducunt, ei enim tragœdia illa Medææ tribuitur, ut tradit Just. Lips. *d. cap. 29. & in initio animad. ad trag. Senecæ,* & Janus Gruter. *in præfat. ad ejus opera, in qua actus 2. vers. 374.* sic cecinit.

— — — — —

Venient annis
Secula seris, quibus Oceanus
Vincula rerum laxet, & ingentem
Pateat tellus, Lyphisque novos
Detegat Orbis, nec sit terris
Ultima Thule.

Quibus verbis non adumbrasse tantum, verum & expressisse has Novi Orbis regiones videtur, & ejus detectionem postea per Hispanos factam veluti præagere. Eisque quodam quodam oraculo motum fuisse Columbum, ad Indias Occidentales perquirendas, serio tradit Pet. Cieza *tom. 2. rerum Indic. relatus à Theatr. vitæ human. volum. 5. lib. 3. pag. 1285. & lib. 4. pag. 1376. & volum. 21. lib. 3. in 3822.* Abraham. Ortel. in *Theat. mag. tab. 5. August. Zarat. in histor. Peru. lib. 1. cap. 2.* Acost. *de nat. Novi Orb. lib. 1. c. 11.* Forcatul. *de Gallo Imperio lib. 2. fol. 83.* Joan. Boter. *in relat. univers. vol. 2. part. 1. lib. 1. in princip. Stephan. Salazar supr. Symb. Apost. disc. 16. cap. 3.* Garcia de Ind. *orig. lib. 1. cap. 3. §. 3. ex pag. 50.* Maltend. *de Antichrist. lib. 3. cap. 16. pag. 148.* Anton. Herrera *in hist. gen. Ind. decad. 1. lib. 1. cap. 1. & Bernard. Aldrete de antig. Hisp. lib. 4. cap. 17. pag. 567.* etenim seros annos, si à Seneca Philosopho, qui Neronis tempore vixit, usque ad Columbum dinumeremus, plus mille & quingentes inveniemus, si à Medæa, plus quam bis mille Oceanum quoque rerum laxasse vincula, omnibus in comperto est, cum tot navigationibus per illum exactis, quas antiqui impossibiles reputabant, alios terrarum fines ostenderit, & Novi Orbis detecti sint, tota certè Asia, Africa & Europæ majores.

Verum etiam verò his quoque argumentis, & auctoritatibus non obstantibus, rectè adhuc affirmare possumus, Hispanorum gloriam in prima & vera tanti Orbis inventione, & cognitione illibatam manere, ut benè concludit Joseph. Acosta *ubi supr.* & Greg. Lopez Madera *in Monarch. Hisp. cap. 9. fol. 68.*

Et enim quamvis à Cicero, & alii quorum testimonia citavimus, philosophicis conjecturis, & argumentationibus ducti, Antipodes esse affirmarent, eoque nomine verum sit, incolas hujus Novi Orbis, ut plurimum, designari: ipsi tamen in eisdem locis aperte fatentur, Australes regiones ab illis habitatas prorsus incognitas fuisse, sive ob ardorem intercedentis Zonæ, sive quia interjectus Oceanus utriusque hominum generi commercium ad se commendandi denegabat. Unde & aliter generis mortalium eos esse putabant, ut latius in *cap. præcedent. ex n. 34.* retulimus.

Plutarchi verò, & Luciani loca, quæ in contrarium expendi solent, eodem modo vitari possunt, præterquam quod meras nugas, & fabulosas narrationes continent, & nihil peculiare commemorant, quod nostris Occidentalibus Indiis magis quam Orientalibus conveniat.

Expressior quidem videtur à Aviti declamatoris auctoritas. Sed si integra perlegatur, se ipsam facile prodat. Seneca namque in ea declamatione diversorum Rhetorum exercitationes, & suasiones congescit, quibus Alexandrum Magnum suadere conabantur, ut Orbe, quem vicerat, contentus, ab alio per Oceanum quaerendo, abstineret. Cumque omnes in eo convenirent, quod

neque Oceanus navigari posset, neque in illo, aut ultra illum terrarum aliquid reperiri, Avitus ingenii ostentandi causa finxit, Alexandrum eò fortè moveri potuisse, quod putaret; fertiles in Oceano terras jacere, ultraque Oceanum rursus alia litora, alium nasci Orbem, neque usquam naturam rerum desinere, sed semper inde ubi desisse videatur, novam exurgere. Sed statim quid ipse sentiret enuntians, sic inquit: *Facile ista finguntur, quia Oceanus navigari non potest. Satis sit hætenus vicisse Alexandrum, qua mundo lucere satis est. Intra has terras cælum Hercules meruit, stat immotum mare, & quasi deficientes in suo fine natura pigra moles, nova, ac terribiles figura, magna etiam Oceano portenta, que profunda ista vastitas maris, confusa lux, alta caligine, & interceptus tenebris dies, ipsum verò grave & defixum mare, & aut nulla, aut ignota sydera. Ita est Alexander rerum natura, post omnia Oceanus, post Oceanum nihil.*

Ad auctoritatem verò à Divi Clementis Romanæ respondeo, eum quidem nullam magis certam hujus Novi Orbis notitiam habuisse, quam reliquos alios, qui eo tempore, & multis postea seculis vixerunt: Oceanum quoque intransibilem esse, ut ceteros existimasse. Atque adeo, quod de mundis trans ipsum positus dixit, pro Antipodum gentibus dixisse credendum est, quos licet dubio, & obscuro judicio aliquid ex veteribus ethnicis & Christianis Philosophis agnoverunt, ut sæpe tetigimus. Et hæc fuisse Clementis sententiam, apertissime ostendit Origen. *lib. 2. Periarcb. cap. 3.* Meminit sanè (inquit) Clemens Apostolorum discipulus etiam eorum, quos Antichtonas Greci nominant, atque illius partis Orbis terra, ad quas nostrorum quisquam accedere potest, neque ex illis, qui ibi sunt quicumque transire ad nos, quos, & ipsos mundos appellavit, cum ait: *Oceanus intransibilis est hominibus, & hi trans ipsum sunt mundi, qui iis eisdem Dominatoris Dei dispositionibus gubernantur.* Accedit his, quod nisi ita D. Clementem intelligamus, merito notandum videbitur, quod plures mundi constituerit, prout re ipsa illi hoc inter alia succenset Photius in excerptis ad ejus epistol. *cap. 29. ubi. Reprehendat vero hoc in illis quispiam, quod extra Oceanum mundos aliquos collocet.* C. D. Hieron. *sup. Paul. Ephes. 2.* cujus verba supra retulimus, ubi non confirmat Clementis sententiam, sed eam potius sub dubitatione refellit. Etenim licet Anaximander, Leusippus, Democritus, Anaxarchus, & alii Philosophi plures mundos esse opinati sint, eorum tamen errorem optime convincit, & merito damnat D. Augustin. *de hæresib. cap. 77.* D. Isidor. *lib. 6. Etymolog. cap. 5.* Just. Lips. *lib. 2. Physiolog. dissert. 20.* Martin. Delr. *in adag. sacr. t. 1. adag. 789. p. 378.* & refertur in e. quidam, *vers. Sunt & alie, 24. questio 3.* & ante eos docuit Aristotel. *lib. 1. de cælo cap. 10.* dum ait: *Nec plures mundi sunt, nec plures esse possunt, si modo hic ex universa materia constat, sicuti constat, Tertullianus quoque adversus Hermogen. cap. 25. & de Pallio cap. 2.* eundem errorem notat, sic inquit: *Viderit Anaximander et plures mundos putat. Viderit: si quis respiciat alius mundus sit apud Meropas, ut Silenus penes aures Midæ blattis, aptas sanè grandioribus fabulis.*

76 Seneca t̄ autem verba, quae ultimo loco pro contraria opinione perpendimus, non magis nostra adversantur, si consideremus, quod Seneca novos illos Orbes, de quibus loquitur, non vidit; neque ab alio visos narravit, sed fortuito id, ac temere, & velut hyperbolicè coeinit, aut certè

77 divinando, & vaticinando, eo genere t̄ divinationis, quod prudentes viri familiare habent, ut optimè tradit Acost. d. lib. 1. cap. 11. & novissimè Francisci Torreblanca in Epitome, disputatione de Magia, lib. 1. cap. 3. n. 15. Et series ipsa verborum Senecae satis ostendit: nam cum in praecedentibus carminibus dixisset, jam illo tempore mare navigationibus inusitatis sollicitari, & nihil industrie, & audaciae hominum impervium esse, aut intentatum relinquere, subjecti, eo fortè aliquando progressuros, ut magno Oceano enavigato, novos terrarum Orbes aperirent. Quod tamen apparet ab ipso tunc temporis impossibile

78 reputari, qui cum t̄ ceteris sentiebat, terrarum terminos in Hispania finire, & non ultra Gades navigationem extendi, ut satis denotavit in illis verbis:

..... Quibus Oceanus
Vincula rerum laxet, &c.

Et in carmine, quod de Corduba scripsit ubi Oceanum, qui eam alluit, supremum vocat:

Et Gratiae tibi, quod te natura supremo
Alluit Oceano.

Et expressius in lib. unico suasoriarum cap. 1. Ubi ex multorum declamatorum opinione concludit, Oceanum navigari non posse, & nullas ultra illum terras existere, & inter reliqua, elegantissima Pedonis carmina refert, quibus Germanicum per Oceanum navigantem, ab incepto desistere suavit, quae sic t̄ habent:

Jam pridem post terga diem, Solemque relictum,
Jam pridem notis extorres finibus Orbis,
Per non concessas audentes ire tenebras,
Hesperis metas, extremaeque litora mundi,
Nunc illum pigris immania monstra sub undis,
Qui ferat Oceanum? Qui secas undique Pristis
Aequor eosque canes ratibus consurgere prensis,
Quo ferimur? Ruit ipse dies, Orbemque relictum
Ultima perpetuis claudit natura tenebris,
An ne alio positas ultra sub cardine gentes,
Atque alium libris intactum quarimus Orbem?
Dii revocant verumque vetant cognoscere finem
Mortales oculos, aliena quid aequora remis,
Et sacras violamus aquas, Divumque quietas
Turbamus sedes.

80 Neque est novum t̄ Poetas, & alios Auctores hoc loquenti & vaticinandi modo aliqua protulisse, quae postea ipsis ignorantibus impleta videmus; vt apparet in alio loco ejusdem Senecae lib. 7. natur. quest. cap. 31. cujus mentionem fecimus sup. n. 14. & t̄ lib. 5. earundem quest. cap. ult. ubi Nulla, inquit, terra tam longè remota est, quae non mittere aliquid suum magis in abdito Dominus, fortune indulgentia tumens non contineat intra terminos arma, an parat classes ignota molens. Unde scio, hic mihi, an ille ventus bellum invehet? Magna pars erat pacis humana, maria praeceludi. Quae quidem omnia in noticia, detectione & debellatione hujus Novi Orbis evenisse

videmus: & jam olim similiter contigerunt, t̄ cum ex insulis, universisque regionibus Septentrionalibus rot, tantaque gentes innumerae, & vix de nomine nota, diversis temporibus velut aves egressae fuere, ut fuerunt Gotthi, Ostrogotthi, Vastrogotthi, Vandali, Franci, Cimbri, Gepidae, Dani, Hunni, Suedi, Herulli, Rugi, Alani, Longobardi, Alemanni, & alii plures, qui Danubio & Rheno superatis, omnem Europam, & praesertim ipsam Italian altricem Imperii & Dominam, quadringentis & plus annis perpetuè quadam Regnorum successione subjugarunt, ac Romani nominis gloriam ferè omnem extinxerunt.

Virgilius etiam eodem vaticinii genere usus censeri t̄ potest; dum Eclog. 4. ait:

Pauca tamen suberunt priscae vestigia fraudis,
Quae tentare Tashyn ratibus, quae cingere maris
Oppida, quae jubeant telluri infundere sulcos:
Alter erit tum Tiphys, & altera quae vehat Argo
Dilector Heros erunt etiam altera bella,
Atque iterum ad Trojam magnus mittetur Achilles.

Hunc enim locum ex Sibyllarum libris Virgilium mutatum; optimè considerat Thom. Boc. lib. 20. de signis Eccles. cap. 6. pag. 333. & lib. 22. cap. 1. pag. 416. eoque remotissimas navigationes designare, inquit, quae post Christi adventum à variis nationibus, & praecipue ab Hispanis in Orientales & Occidentales Indias instituta sunt, quibus gentes, & opes plurimae ad Christi Ecclesiam augendam, & illustrandam adducerentur, veluti ab Argonautis illis aureum Vellus sub Jasonè Duce & Typhi, ejus in Colchica expeditione socio, & prima navis, quae Argo dicta fuit, gubernatore. De t̄ qua fabula late agit Orph. lib. 1. Ovid. lib. 7. Metamorph. Propert. lib. 1. Stat. lib. 5. Appollon. in Catalog. heroum lib. 2. Valer. Flacc. in suis Argonauticon libris: Pontan. lib. 5. de Stellis: Text. in officina, 1. part. p. 328. Natal. Com. in Mytholog. fabul. lib. 6. cap. 8. Mich. Bosch. in Oratione de aureo Vellere, & Simon Majol. in tom. 4. diæ. Canicul. collog. 5. pag. 377. & seq. Ubi simul tractant de origine, t̄ institutis Equestris Ordinis auri Velleris, vulgò dicti, del Tuson de Oro, quem Philippus cognomento Bonus Burgundionum Dux anno 1429. instituit, & hodie nostri Potentissimi Hispaniarum Reges conservant & moderantur, utporè t̄ veri, ac legitimi illius status successores, juxta ea, quae fuscè congerit Camill. Bortrell. in tract. de praest. Reg. Catholic. cap. 46. ex n. 254.

Extat quoque t̄ locus alter apud eundem Virgil. lib. 6. Aeneid. ubi Augusto Casari blandiens, novas terras & regna ei promittit, quae ultra Oceanum imò & Solis orbitam jaceant. Sic enim inquit:

..... Super Garamantas, & Indos
Proferet Imperium, jacet extra sidera tellus,
Extra anni Solisque vias, ubi caelifer Atlas
Asem humero torquet, stellis ardentibus aptum.

Quibus verbis Just. Lips. diæt. cap. 19. ad hunc Novum Orbem respicere putat, & extra anni, & Solis vias interpretatur, id est, ultra Torridam Zonam. Et quod de Atlante subjicitur, exponit non de illo Africae, sed de alio, qui regnavit in insula Atlantica à Platone descripta: Sed in hoc mag-

magnus ille vir, aut falli, aut fallere, velle videretur. Nam Virgilius id nullo certo argumento, sed similiter per Hypetbolem, aut vaticinationem Poeticam dixit, & in Casaris adulationem: & non loquitur de Novo Orbe, sed de Maurorum Aethiopia, ubi est mons Atlas, stellis aptum, sive vicinum, prout observat Servius, Cerda & Pontan. ibidem, & diximus supra cap. 4. & ostendit ipse Virgilius eisdem fermè verbis utens lib. 4. Aeneid.

Oceani finem juxta, Solemque cadentem,
Ultimus Aethiopum locus est, ubi maximus Atlas,
Asem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Hanc autem Provinciam dicit esse extra sidera, t̄ non quia ultra sit tellus, quae non subiacet syderibus, & coelo non tegatur, sed quia extra majora sidera ferè sit, id est, duodecim signa, in quibus est circulus Solis, aut Planetas, qui intra Tropicos decurrunt. Quemadmodum & Lucanus de eadem regione loquens lib. 3. Pharsal. scriptum reliquit:

Aethiopumque solum, quod non premeretur ab ulla
Signiferi regione Poli, nisi popule lapso
Ultima curvati procederet ungula saevi.

89 Sed, ut ad Senecam t̄ redeamus, advertendum etiam est cum Boter. Mader. & Herreri. ubi supra, ejus vaticinium, ut ad istius Novi Orbis detectionem proprius applicari posset, loco ultimi carminis, ubi de Thule loquitur, dicere debuisset:

Nec sit terris ultima Gades.

Etenim ad Occidentem, & ultra Gades, ut saepe diximus, detectus est, non ad Septentrionem, 90 ubi Thule t̄ insula jacet, quae ultima terrarum illius Climatis reputabatur, juxta illud Virgili lib. 1. Georg.

Tibi serviat ultima Thule.

Et plura alia, quae de eadem insula habent Plin. lib. 2. cap. 75. & lib. 4. cap. 16. Pompon. Mel. lib. 3. cap. 3. Solin. cap. 24. D. Isidor. lib. 14. Etymolog. cap. 6. Procop. de bell. Gotth. lib. 2. Surlus in comment. sub ann. Dom. 1537. Boter. in relat. univers. lib. 1. vol. 1. pag. 168. Ortel. in Theatr. Orb. tab. 98. & in Theaur. Geogr. verb. Thule: Magin. Patavin. tab. Geograph. fol. 96. & fol. 100. Thom. Bocius de sign. Eccles. lib. 22. c. 9. pag. 495. & seq. & pag. 557. & Simon Majol. in diæ. Canicul. collog. 1. pag. 35. collog. 14. pag. 341. Ubi eandem esse docent, quam hodie Islandiam, aut Scandiam dicimus, in ditione Scotorum ad Septentrionem vergentem ultra Orcades, latitudinemque habere gradum 65. ad 69.

Et licet negare non possimus t̄ etiam ultra Thule, sive Islandiam, alias novas terras antiquis, & nostris temporibus repertas, in quibus ad literam vaticinium Senecae impleri potuerit, ut sunt Groenlandia, Frislandia, Icaria, & Nova Zembla, Finamarchia, & aliae, de quibus agunt auctores supra citati. Cum t̄ & Hunni & Gothi in alio veluti Orbe ignoto, & inaccesso ultra Maotidem paludem habitare dicerentur, juxta ea, quae tradit Plinius, loquens de Scandinavia, unde illi eruperunt lib. 4. cap. 13. Hoc tamen neque Ame-

ricanae Hispanorum detectioni, de qua agimus, nocet; neque ita t̄ magna admiratione dignum 93 ullo seculo judicatum est. Nam ibi solum Glacialis maris, & frigidae Zonae transitus, navigandi & progrediendi ulterius avidos retardabat. Hic verò, & Torridae aestus, & Oceani voraces deterebant, quem semper, ut vidimus, ultra Herculis columnas inaccessum, & impertransibilem judicarent.

Planè t̄ etiam ad Septentrionem ultra Groenlandiam mare unius diei cursu fertur innavigabile, quia, caligantibus ante ora mundi nubibus, immane abyssi barathrum reperitur, ut constat ex mirandis relationibus, quas refert Cranzius in praefat. Noruegia, relatus in Teatr. vitæ human. vol. 5. lib. 2. pag. 1216. & alia non minus t̄ miranda navigationes Battavorum, sive Hollandensium per mare Glaciale ad Novae Zamblae, & Laplanorum fines, extant in 3. tom. hist. navig. Orient. circa fin.

Denique urgent adhuc alii, & Romanos in regiones hujus Novi Orbis aliquando transgressisse auctoritate Luci t̄ Marinai Siculi probare 96 conantur, qui lib. 19. de reb. Hispan. cap. 16. scriptum reliquit, Catholicorum Regum t̄ impore, quo primùm praedictae regiones repertae sunt, in ea, quae vulgò Terra firma appellatur, repertum fuisse à quibusdam hominibus, qui auri venas perscrutabantur, numisma quoddam cum nomine & imagine Augusti Casaris, quod tum ad Dom. Joannem Russum Archiepiscopum Consentinum devenisset, ille, ut rem mirabilem, Romam ad Summum Pontificem misit: Quae res, inquit Marinaeus, Hispanis gloriam & famam advenit, quam pepererant, dum se primò Indias Occidentales invenisse jactabant. Illo namque numismate continetur, Romanos jam multis antè saeculis ad easdem oras pervenisse. Eandem historiam refert Maluend. lib. 3. de Antichrist. cap. 16. & levitatis illis conjecturis communit Fr. Greg. Garcia de Indiar. orig. lib. 4. cap. 19.

Quibus aliam adjicit Just. Lips. diæt. lib. 2. cap. 19. & Basil. Pont. d. q. 8. expos. cap. 1. ex nostrorum relatione tradentes t̄ in Chile Provincia in valle, quae Cauten dicitur, urbem esse, quam Imperialem ab hac causa nominarunt, quoniam in plerisque domibus, & portis repererunt Aquilas bicipites, eodem modo effigatas, ac illae, quibus Romanum Imperium pro insignibus uti jam pridem consuevit. Unde suspicari posse, inquit, Romanis illuc ea insignia fuisse perlata, maximè cum nulla eo in Orbe Aquila, sive avis biceps reperiat, quam indigenae adumbrare poterint.

Quibus argumentis simile etiam videri potest aliud, quod tradit Didac. Daval. in Miscell. Austral. collog. 36. fol. 165. dicens t̄ triginta abinde 98 annis clavum quemdam ferreum politè nimis fabricatum, repertum fuisse in hoc Regno Peruanò in argenti fodinis, quae jacent circa oppidum Casatambo, intra durissimam cujusdam saxi argentei viscera circumclusum. Inde deducens, antiquam videri utriusque Orbis communicationem, cum clavus ille magnam praese ferret vetustatem, & à praescis hujus terrae accolis fieri non potuerit, quibus nec ferrum eo tempore erat, neque artifex, & instrumenta ad illum construendum necessaria. Sed

Sed ab his argumentis facilius quidem, quam à superioribus nos expedire possumus, Marinaum 99 imprimis, f. merito ridentes & rejicientes, qui adeo levi, & fallaci consideratione Hispanorum gloria tenebras offundere voluit, quem justè illi omnes, qui eum citant, reprehendere solent, ut constat ex Lips. Maluend. & Basil. ubi supra: Camillo Borrell. de prest. Reg. Catbol. cap. 46. num. 225. & 226. & August. Torniel. infra citando: & novissimè Seraph. Freitas de justo Impet. Aiat. cap. 5. num. 16. & 17. ubi minus apè subjungit potuisse numisma illud per manus Sinarum facillimè à Trapobana in Americam Romanorum seculo deferri. Imprimis namque negamus numisma illud ea in parte, qua Marinus dicit, reperit, cum id nullo satis certo testimonio constiterit. Neque sufficit, quod Archiepiscopus Consentinus, eo nomine, quasi ibi inventum accepit, & ad Summum Pontificem miserit: Nam cum plures ex Italia viri simul cum Hispanis in prioribus illis classibus ad has partes navigassent, potuit eorum aliquis, ut gentis suæ gloriam auget, illius numismatis inventionem Archiepiscopo suadere. Aut etiam ex composito, quo majorem sibi fidem conciliaret, latentè in auri fodinas dejicere, ut statim à fossoribus repertum, multis retro temporibus ibi fuisse crederetur.

Novum quippe non est, similes fraudes, & imposturas sub pretextu antiquitatis artificiosè confingi, & ad decipiendos alios à nostri seculi ingeniosos, & malè feriatos hominibus affabre concinnari, ut bene advertit Tobias Haller. in orat. contra Antiquarios apud Rosinum pag. 488. & in quodam casu, huic, de quo loquimur, admodum simili, contigisse videmus. Nam Valentin. Moran. Jacob. Navarch. Jesuita, & Ferdin. Lop. Castañeda in sua histor. Ind. Orient. lib. 1. cap. 28. referunt f. quodam carmina, quæ sub Emmanuele Lusitaniæ Rege, ann. Dom. 1505. refossa fuerunt in promontorio Lunæ, quod vulgo appellatur Roca de Sintra, insculpta in quadrata vetusti operis columna marmorea, quæ sic habebant:

Voluntur taxa, literis & ordine lectis,
Cum videas Occidentis Orientis opes
Ganges, Indus, Tagus erit mirabile visu
Mores commutabis suas uterque sibi.

Quos versus Sibyllinos esse, prædicti Auctores sibi persuaserunt, eisque quasi ex Sibylla antro profusis fidem præbuerunt. Cum tamen postea compertum fuerit confictos & impostos fuisse à quodam Hermo Charado Lusitano: qui illos marmori inscripserat, defoderatque, ut situ humore, que terræ aliquantulum deformati, vetustatis indicium exhiberent, rursusque per mercenarias operas refoderat, ut hoc tam nobili, atque peregrino antiquitatis monumento Regis gratiam avidè in Orientis opes intenti, pecuniamque acciperetur, ut testantur Casar Orlandius, & Gaspar. Barrer. quos refert Ortel. in Theatr. mag. tab. 5. Novi Orbis, & ab eo mutuatus Maluend. d. lib. 3. de Antichrist. cap. 16. pag. 150. & novissimus August. Torniel. in annal. sac. 2. tom. ann. Mundi 3043. n. 7. pag. 48.

Quod f. verò de bicipite Chilensium aquila diximus, quamvis verum esse fateamur, non mul-

tum stringit. Potuit quippe ab Indis ejusmodi avis, etiam citra Romanorum exemplum, excogitari & effingi, & ad rei longè distinctæ signum usurpari, quemadmodum & à Romanis ipsis excogitata fuit, quibus etiam triceps Proserpina, Cerberus & alia monstra, numquam similiter visa, confingebantur. In obeliscis quoque Ægyptiorum narrat Ammian. Marcel. lib. 17. Scripta conspici Volucrum, ferarumque, etiam alieni mundi genera multa, id est, ignota ipsa, & Orbis, qui tunc lustrabatur invisa.

Aquila f. autem Romani Imperii antiquissimum, & usitatissimum signum, teste Joan. Rosin. lib. 10. antiq. cap. 5. pag. 45. & Alex. ab Alex. lib. 4. dier. gen. cap. 2. quare & quando biceps portari coepit, variis opinionibus ab scribentibus decertatur, de quibus agit Joann. Cusio Joan. Bocat. & alii, quos refert Simon Majoli in diebus Cantabul. tom. 4. collog. 5. p. 365. Guardiol. de nobil. cap. 12. Vargas in eod. tract. dicit 16. n. 4. Didac. Daval. in Miscell. Austral. collog. 20. fol. 99. ultra quos ego addo Cusipantium rotatum in Theatr. vit. hum. vol. 3. lib. 10. p. 1029. qui ex Suetonio tradit, signum hoc esse, f. apud Germanos antiquissimum. Illi enim Quintilium Varum cum legionibus Romanis tribus apud Bructeos Frisias conterminos delere: signaque, & Aquilas duas cepere, quas adhuc hodie possident. Non enim, inquit, biceps est Aquila, sed dua simul, quarum altera alteram expansis alis obregit. Nec unquam hæc reddita sunt Imperatoribus Romanis, sed semper in hunc usque diem servata.

Denique narratio illa f. de clavo ferreo in Caxatambi fodinis reperto, non majorem fidem, quam Marinæ numisma meretur; nisi dicere etiam malimus: potuisse jam olim, ligno alicui navis adfixum, maris fluctibus ad hanc Peruanam oram appellere, & illud ad argentum commodius excavandum ab Indis transportari, & per oblivionem relinqui, indeque factum, ut intra lapidis viscera, lapide ipso crescente, concluderetur, prout multoties in aliis similibus rebus accidisse referunt, & mirandis f. exemplis demonstrant Alex. lib. 5. Gen. cap. 9. Bapt. Fulgos. lib. 1. rer. memor. cap. 6. fol. 55. Petr. Mexia in sylva var. lib. 2. part. cap. 13. & Simon Majoli. 1. tom. collog. 16. pag. 379. & collog. 18. pag. 419. Ubi inter alia commemorant, in altissimis, & longè à mari positis montibus, dum excavarentur f. compertas fuisse interdum naves, humore propemodum assumptas, cum instrumentis omnibus ferreis, & in aliis terræ visceribus erui solere lapides, in quibus sunt Conchylia redacta in duricem lapideam, & ossa animantium, & quod magis mirum est pisces bufones, & serpentes vivos.

CAPUT XIII.

De regione Ophira, cujus frequens est in sacris literis mentio, & an ea huic Orbi Novo respondeat, & appellationi Regni Piru originem dederit.

SUMMARIUM.

Novi Orbis mentionem & notitiam in sacris literis reperiri aliqui tradunt.

- 2 Salomen & Josaphat classes mittere solebant in regionem Ophir, & quare.
- 3 Tharsis & Ophir navigatio à Salomone inita, an esset eadem, vel diversa, & n. 18.
- 4 Ophir regio secundum Montanum, & alios est eadem cum Mexicana & Peruana Novi Orbis.
- 5 Christophorus Columbus ubi primum detexit Insulam Hispaniolam, Ophiram se reperisse jactabat.
- 6 Franc. Vatablus in Insula Hispaniola, & in Piru & Mexico constituit Ophir.
- 7 Peru, vel Piru vox multis videtur eadem cum Ophir, aut certe maxime cum illa colludere.
- 8 Paruaum dictio, qua utitur sacra Pagina est dualis, & duplex Peru signare videtur.
- 9 Nomina locorum, & Provinciarum facile inverri & mutari solent.
- 10 Peru in Regno plura nomina reperiuntur affinia nominis Ophir.
- 11 Jobab filius Jectan videtur incoluisse regionem Paria.
- 12 Jectan secundum Montanum nomen dedit Provincie Jucatan.
- 13 Sephar mons, dicitur idem cum montibus Andes del Peru, qui sunt totius Orbis longissimi.
- 14 Salomon fuit omnium mortalium sapientissimus, & non videtur Orbem Novum ignorare potuisse.
- 15 Salomon fuit cumularum divitiarum studiosissimus.
- 16 Ophiram regionem qui in Novo Orbe constituunt, communiter à viris doctissimis reprobandur.
- 17 P. Joannis Pinedæ judicium de regione Ophira.
- 18 Tharsis & Ophir Provincie & navigatione carum diversa erant.
- 19 Tharsis nomine in sacra Pagina quædam regio designatur.
- 20 Tharsis idem esse cum Tarsisso plures opinantur, & in Hispania Batrice oris constituunt, alii vero hoc negant.
- 21 Tartessus urbs Hispanie olim ditissima & felicissima.
- 22 Pineda Franciscanus non satis justè à Fr. Joan. à Ponte notatus.
- 23 Ophir regio nullatenus pertinet ad Novum Orbem.
- 24 Peruana in regione non reperitur ea, que ex Ophira ad Salomonem asportantur.
- 25 Salomonem, navigationem longam, & difficilem ob Novi Orbis divitias instituisse, credibile non est, reliqua India Orientali ditiori & viciniori.
- 26 Asionagber portus ubi, & quod ex eo solvere non oportet classes Salomonis, si ad Novum hunc Orbem navigarent.
- 27 Ophira regio ubinam esset, variis opinionibus decertatur, que breviter referuntur.
- 28 Sophala auri fodinis abundat, & ibi extare dicuntur libri ostendentes, quod Salomon ad eas suas classes mittebat.
- 29 Ophir regio propriè pertinet ad Indias Orientales.
- 30 Auctores recensentur, qui agunt de regione Ophira, & eam Indis Orientali tribuunt.
- 31 Pegusii dicuntur trahere originem à Judæis damnatis à Salomone ad Ophirinas auri fodinas.
- 32 India Orientales trahunt originem ab Ophir & Hevila, & sunt ditissima.
- 33 Aurum Indis Orientalis dicebatur Paruaum, & erat probatissimum.
- 34 Obrizum aurum secundum plures dicitur quasi Ophirizum, id est, à regione Ophir deductum.
- 35 L. 3. C. de vet. num. potest. & l. 1. C. de oblat. vot. de nummis Obryzatis loquentes explicantur & emendantur.
- 36 Olobera vestes, id est, Olobrizæ in Rub. & l. temperent, C. de vest. olob. quas, & alia emendantur.
- 37 Obrizum aurum potest deduci ex voce Græca, que sincerum & purum significat secundum Plin. vel à colore obradante secundum Hier. & Isid.
- 38 Obrussa vox Latinis significat probationem, vel expugnationem auri, & inde dicitur Obryzum.
- 39 Ciceronis, Suetonii & Senecæ loca explicantur & emendantur.
- 40 L. 5. C. de suscept. & arcar. l. 2. Cod. de metallar.

- ubi habetur mentio Obryzi emendantur.
- 41 Aurum Phaz, sive Ophaz, & alia ejus appellationes in Scriptura, remissivè.
- 42 Phez Regnum apud Arabes unde dictum.
- 43 Ophiram qui in Novo Orbe constituunt, levissimis conjecturis ducuntur.
- 44 Nominum similitudo, aut affinitas ad alicujus rei identitatem probandam fallacissima est.
- 45 Paruaum dictio an verè in Scriptura reperitur, & quid significet.
- 46 Peru, vel Piru nomen novum est in his regionibus Occidentalibus, & quas comprehendat.
- 47 Peru, vel Piru nominis varia causa, sive etymologie referuntur, & num. 49. 50. 51. & 52.
- 48 Garcilasus Anca scripsit commentarios de origine & imperio Incarum, & quid sentiat de nomine Piru.
- 53 Nomina qualiter Provincie nove detectis, aut subactis imponi solent.
- 54 Mexici urbis nomen unde mutuatum.
- 55 Jectan, aut Jobab, & Ophir ad Provincias novi Orbis nunquam pervenerunt.
- 56 Jucatanâ Provincia non habet nomen à Jectan: & unde, & qualiter illud habere Hispanorum tempore caperit.
- 57 Sephar mons nihil habet commune cum Andibus Peruanis.
- 58 Salomonem habuisse cognitionem peculiarem Novi Orbis nullo certo argumento probari potest.
- 59 Salomon quamvis sapientissimus, didicit navigationem Tharsis & Ophir à servis Regis Hiram.
- 60 Tyrii diu servarunt epistolas Salomonis, & Regis Hiram, que agebant de navigationibus in Tharsis & Ophir.
- 61 Hiram Rex ostendit Salomonis ministris navigationem longiorem, & sibi reservavit aliam breviorè & utiliore.
- 62 Tyrii & Phœnices fuerunt olim præstantissimi in arte navigandi.
- 63 Phœnices unde dicti secundum Aristotelem.
- 64 Tyria maria Proverbum quid significet, & unde originem traxerit.
- 65 Salomonis divitiæ & thesauri incomparabiles fuerunt.
- 66 Divitiis, & thesauris Salomonis, qui alios aliorum Regum equare voluit, stultitia notatur.
- 67 Templi Hierosolymitani sumptus, & divitiæ omnem admirationem excedunt, & aliqua de eo.
- 68 Templum Hierosolymitanum Salomonis, Barbari etiam, & hostes reverebantur.
- 69 Templum Salomonis cum Cræsus expilavit, aurum præ copia plus dimidio vituit.

Urgent porro adhuc alii, f. & ut hunc Novum Orbem præcis innotuisse defendant, cum prophans testimonis satis evincere non poterint, sacris propugnare conantur, afirmantes, frequentem ejus mentionem, atque cognitionem in sacra Pagina reperiri lib. 3. Reg. c. 9. & lib. 4. c. 22. & lib. 2. Paralipom. c. 9. & 20. & alibi passim, f. quatenus in illis de celeberrimis classibus agitur, quas duo illi potentissimi & sapientissimi Hebræorum Reges Salomon & Josaphat in regionem Ophir misisse memorantur simul cum navibus, & servis Regis Hiram, ut inde aurum & argentum, ebur, simlas, pavos & alia pretiosa asportarent. Quam expeditionem, seu f. navigationem multi eadem factum cum illa, quæ in eisdem sacre Scripturæ locis semel annis tribus in Tharsis fieri solita, dicitur. Aut certe eodem itinere eandem classem appellare ad Tharsis & Ophir, ut constat ex relatis à Barrerio in libello de regione Ophira: Acosta lib. 1. de nat. Novi Orb. cap. 13. Barrad. lib. 3. concord. cap. 11. Maluend. lib. 3. de Antichrist. cap. 20. & Pineda de reb. gest. Salom. lib. 4. c. 16. quest. 2. pag. 211. & ultra eos Fr. Gregor. Gac. lib. 1. de Indor. orig.